

СТРІЛЬЧУК

Любов Василівна
lvs9300@mail.ru

УДК 336.71

СТРІЛЬЧУК

Юлія Ігорівна
guliathebest@mail.ru**ВПЛИВ БАНКІВСЬКОГО
КРЕДИТУВАННЯ НА РОЗВИТОК
МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В
УКРАЇНІ****INFLUENCE OF THE BANK LENDING ON
THE DEVELOPMENT OF SME IN UKRAINE**к.е.н., доцент, ДВНЗ «КНЕУ
імені Вадима Гетьмана»аспірант, ДВНЗ «КНЕУ імені
Вадима Гетьмана»

Стаття присвячена дослідженню впливу банківського кредитування на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.

Статья посвящена исследованию влияния банковского кредитования на развитие малого и среднего бизнеса в Украине.

The article is devoted to the influence of the bank lending on the development of SME in Ukraine.

Ключові слова: банківське кредитування, малий та середній бізнес

Ключевые слова: банковское кредитование, малый и средний бизнес

Keywords: bank lending to individuals, SME

ВСТУП

Важливою складовою підприємницької діяльності є малий та середній бізнес, який відіграє значну роль в економіці, забезпечуючи робочими місцями та відповідно доходом значну частину населення, а отже справляє вплив як на виробничу, так і на соціальну сферу. Проблемі розвитку малого та середнього бізнесу присвячено ряд праць вітчизняних науковців, проте питання впливу банківського кредитування на його розвиток потребує подальшого вивчення.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні впливу банківського кредитування на розвиток підприємств малого та середнього бізнесу в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У роботі використовуються такі методи дослідження як структурно-логічний, узагальнення, аналізу, порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Визначальна роль малого та середнього бізнесу обумовлена його значним впливом на економічний розвиток країни. Сучасні реалії економіки України свідчать про недостатній розвиток сегменту малого бізнесу та необхідність його розширення. Малий бізнес в Україні складає 85% від загальної кількості суб'єктів підприємницької діяльності (при 90-99% у розвинутих країнах). Разом з тим, частка малого бізнесу у ВВП України складає 10%, в той час, як у розвинутих країнах цей показник сягає 50-60%; частка у зайнятості – біля 20% при 50-80% в європейських країнах та США. Вплив малого бізнесу на зовнішньоекономічну діяльність є також незначним. Його частка в експорті складає лише 3-4% порівняно з іншими країнами світу. Частка малого та середнього бізнесу в експорті складає 31% у США та 50% у ЄС [1, с. 8]. У Китаї 65% патентів та більше 80% виробництва нової продукції, понад 50% податкових надходжень та більше 60% обсягу

експорту припадає на підприємства малого бізнесу [3, с. 124]. Отже, у країнах з високорозвинутою економікою малий та середній бізнес займає значну питому вагу в основних макроекономічних показниках, таких як ВВП, обсяг експорту.

У США розвиток малого бізнесу розпочався у період великої депресії, в умовах зниження обсягів виробництва, масового звільнення робітників, знецінення грошової одиниці. На початку 50-х років уряд держави почав формувати систему регулювання та підтримки малого бізнесу, в 1953 році було створено Американську адміністрацію підтримки малого бізнесу, яка протягом багатьох років здійснює технічну та фінансову підтримку підприємств-початківців [4].

В сучасних умовах малі та середні підприємства в Україні мають гостру потребу у фінансових ресурсах, вирішення якої залежить від доступності банківських кредитів. Причинами того, що банки неохоче кредитують підприємства малого і середнього бізнесу, стали невисока рентабельність цього напрямку кредитування для банків, недосконалість нормативно-правової бази, труднощі об'єктивної оцінки реального фінансового стану суб'єктів малого підприємництва, нестача ліквідного забезпечення кредитів, високі ризики неповернення кредитів, малоефективний механізм державних гарантій [2, с. 57]. Зважаючи на високий рівень ризику, банки уникають кредитування населення з таким цільовим призначенням як заснування малого чи середнього бізнесу. Тому для створення власного підприємства необхідно шукати інші джерела залучення капіталу.

З точки зору вже діючих підприємств основною проблемою є високі відсоткові ставки за кредитами, жорсткі вимоги банків до оцінки кредитоспроможності позичальника, забезпечення кредитів. Щодо останнього, банки віддають перевагу такому виду забезпечення як застава нерухомого майна, проте нерухомість у досліджуваних підприємствах пред-

ставлена незначною часткою в активах. В умовах сьогодення банки проводять виважену політику стосовно прийняття ризиків, що не сприяє довгостроковому кредитуванню, якого потребують підприємства малого та середнього бізнесу [7]. Розвиток даних підприємств залежить і від ряду інших чинників, у тому числі, купівельної спроможності населення та наявності попиту споживачів на продукцію. Пожвавлення попиту стимулює зростання пропозиції, а також посилення конкурентної боротьби серед учасників ринку. Важливе значення для формування у населення платоспроможного попиту відіграє банківське кредитування. Оскільки отримані позичальниками кошти спрямовуються безпосередньо на придбання товарів чи послуг на ринку, то банківське кредитування населення має значний вплив на розвиток торгівлі, а саме роздрібною, яка представлена, у тому числі, малими та середніми підприємствами.

Зростання платоспроможного попиту внаслідок банківського кредитування населення є стимулом для збільшення обсягів виробництва. Товаровиробники для підвищення конкурентоспроможності власної продукції прагнуть підвищити її якість, що може бути досягнуто за допомогою впровадження інноваційних технологій. Підприємства збільшують обсяги виробництва товарів і можуть при цьому використовувати ефект масштабу, що дозволяє розширити виробництво з незначним збільшенням витрат. Все це призводить до насичення ринку товарами, розширення асортименту та кращого задоволення постійно зростаючих потреб споживачів.

Описані процеси забезпечують також зростання кількості робочих місць і відповідно зростання рівня зайнятості внаслідок збільшення обсягів випуску продукції, створення нових підприємств, розвитку торгівлі та збільшення товарообороту. У свою чергу зростатимуть і податкові надходження до бюджету, що є позитивним вектором впливу банківського кредитування населення на економіку. Все перелічене вище призводить до зростання обсягу ВВП внаслідок кредитування банками населення, оскільки і розширення вже існуючого виробництва, і вихід на ринок нових підприємств, і розвиток торгівлі забезпечує збільшення даного показника.

Отже, банківське кредитування населення на придбання споживчих товарів має опосередкований вплив на окремі галузі економіки, сприяє пожвавленню кон'юнктури ринку, прискорює розвиток торгівлі, малого та середнього бізнесу.

Для розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, враховуючи сучасні реалії, перш за все необхідні відповідні економічні умови та державна політика, спрямована на сприяння розвитку даного бізнесу [6]. Велике значення має також державна фінансова підтримка, передбачена чинним законодавством України, а саме [5]: часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва; часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями; надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього

підприємництва; надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи; надання позик на придбання і впровадження нових технологій; компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами; фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій.

Окрема увага приділяється державою розвитку підприємств малого і середнього бізнесу у сфері інновацій, науки і промислового виробництва шляхом [5]: сприяння розвитку венчурного підприємництва; створення системи економічних стимулів для розвитку економіки на основі технологічних інновацій; передачі наукової продукції, створеної за рахунок бюджетних коштів, для її впровадження у виробництво; створення умов для залучення суб'єктів малого і середнього підприємництва до укладення договорів субпідряду у сфері інновацій та промислового виробництва; стимулювання залучення іноземних інвестицій і розвитку взаємовигідної міжнародної інноваційної співпраці; створення умов для поширення кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами.

ВИСНОВКИ

Для розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, враховуючи сучасні реалії, перш за все необхідні відповідні економічні умови та державна політика, спрямована на сприяння розвитку даного бізнесу. Досвід потужної державної підтримки малого і середнього бізнесу у країнах з розвинутою економікою заслуговує на увагу і може бути в певній мірі імплементований в Україні. Слід зазначити, що з метою розширення джерел фінансування доцільно буде активізувати державно-приватне партнерство у даній сфері та посилити підтримку підприємців на етапі створення бізнесу. Виконання передбачених вітчизняним законодавством напрямів активізації малого і середнього бізнесу забезпечить створення умов для його ефективного функціонування та інноваційної діяльності. Державна підтримка сприятиме також розвитку банківського кредитування малого та середнього підприємництва

Список використаних джерел

1. Андреев О.В. P2B краудлендінг як механізм кредитування малого бізнесу / О.В. Андреев, В.С. Жукова // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – №26. – С. 8 – 12.
2. Варналій З.С. Мікрокредитування малого підприємництва / З.С. Варналій, С.Г. Дрига, Л.Л. Тарангул. – Ірпінь: НУДПСУ, 2008. – 144 с.
3. Гоголь Т.А. Світовий досвід розвитку малого бізнесу та його адаптація в Україні / Т.А. Гоголь. // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2010. – №46. – С. 120–129.
4. Малый бизнес: США [Електронний ресурс] // Малый бизнес: Кредитование малого бизнеса – Режим доступа до ресурсу: <http://www.kreditbusiness.ru/usa.html>.

5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI

6. Стрільчук Ю.І. Вплив банківського кредитування населення на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Ю.І. Стрільчук // Фінансове забезпечення інноваційних проектів малого та середнього бізнесу: глобальні виклики та українські реалії: зб. Матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції; 7

грудня 2016 року, м. Київ. – К.: КНЕУ, 2016. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/20830>

7. Стрільчук Ю.І. Окремі проблеми фінансування підприємств малого та середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Ю.І. Стрільчук, Л.В. Стрільчук // Фінансове забезпечення інноваційних проектів малого та середнього бізнесу: глобальні виклики та українські реалії: зб. Матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції; 7 грудня 2016 року, м. Київ. – К.: КНЕУ, 2016. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/20829>